Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017 (HE 134/2016 vp)

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Henna Busk
Pellervon taloustutkimus PTT
6.10.2016

Talouden näkymät

- PTT näkemys talous- ja työllisyyskehityksestä on hieman talousarviota positiivisempi.
- BKT kasvaa vuonna 2016 1,2% ja vuonna 2017 1,4%.
  - Kasvun vetureita tänä vuonna rakentaminen ja kulutus, ensi vuonna viennin vahvistuminen.
- Työllisyys paranee vaimeasta talouskasvusta huolimatta: tänä vuonna 0,6% ja ensi vuonna 0,8%.
  - Työllisten määrä kasvanut pääasiassa rakentamisessa, mikä on työvoimavaltainen ja alhaisen tuottavuuskasvun omaava ala.
- Viime vuoden puolella alkanut työttömien määrän väheneminen jatkuu. Työttömyysaste 8,8% tänä vuonna ja 8,4% ensi vuonna.

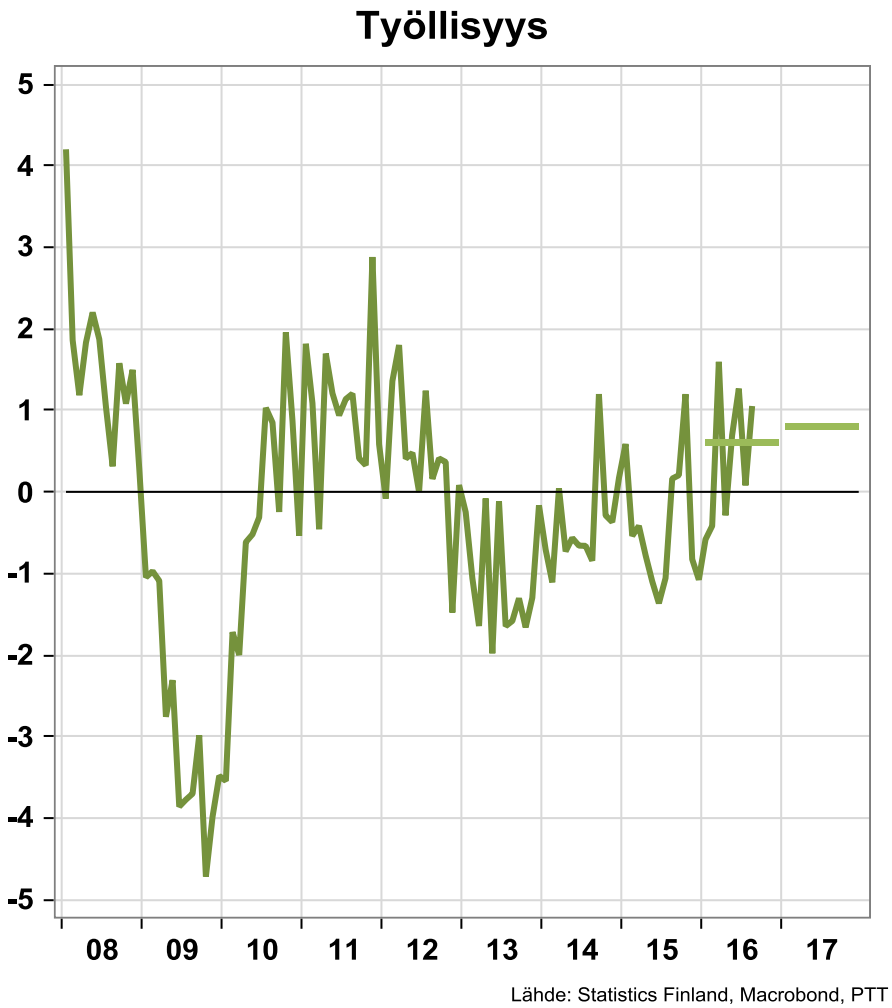

Hallituksen työllisyystoimien vaikutukset

Työllisyystoimet	Arvioidut työllisyysvaikutukset	PTT:n arvio
Kilpailukykysopimus (palkkaratkaisut, sosiaaliturvamaksut, työajan pidennys, julkisen sektorin lomarahat)	n. 40 000 - Pidemmällä aikavälillä	n. 25 000 - Suurin osa vaikutuksista 2017 jälkeen
Työttömyysturvan uudistukset • Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan enimmäiskeston lyhentäminen • Korotusosien alentaminen tai poistaminen • Omavastuuajan pidentäminen	n. 9 000	n. 7 000 - Suurin työllisyysvaikutus ansiosidonnaisen enimmäiskeston lyhentämisellä, muilla vähäinen (rahalliset säästöt) - Vaikutukset alkavat näkyä 2018 puolella
Työllisyyspaketti, sisältää mm. • Työttömyysetuuden käyttö työttömien aktivointiin • Työvoimapalvelukokonaisuuden tehostaminen ja yksityisten palveluntuottajien käytön lisääminen ml. työttömien haastattelut	tavoitellaan ?	? - Vaikutukset vähäisiä jos ei talouskasvua ja uusia työpaikkoja - Lisäksi tarvitaan rakenteellisia uudistuksia työmarkkinoille

Työllisyyspaketista

- Pitkäaikaistyöttömyys kasvanut usean vuoden ajan. Työttömyysetuuksien käytön laajentaminen työttömien aktivointiin, kuten palkkatukeen, perusteltua.
  - palkkatuella positiivisia työllisyysvaikutuksia yksityisellä sektorilla (Hämäläinen & Tuomala 2006)
- Nuorten ja maahanmuuttajien osaamisen vahvistaminen ja koulutuksen kehittäminen tärkeää työllistyvyyden edistämiseksi.
- Työvoimapalvelukokonaisuuden tehostaminen ja yksityisten palveluntuottajien käytön lisääminen & työttömien haastattelut 3kk välein:
  - Yksityisten palveluntuottajien käytön lisääminen voisi parantaa työnvälityksen tehokkuutta.
  - Työvoimapalvelun tehostaminen (esim. työttömien haastattelut) kustannustehokas keino vaikuttaa työttömien työllistymiseen, etenkin työttömyyden alkupuolella (esim. Rosholm 2014).
  - Työllisyysvaikutuksia todennäköisesti myös epäsuorasti sanktioiden kautta.
  - Miten työttömien haastattelut ja sanktioiden määräys käytännössä toteutetaan ja riittääkö varattu 17 milj. euroa?

- Hallituksen käynnistämät valmistelut kannustin- ja byrokratialoukkujen vähentämiseksi ja työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi tarpeellisia.

Toimien lisäksi tarvitaan rakenteellisia uudistuksia

- Työttömyysturvan muutokset ovat tarpeellisia, mutta niiden lisäksi työmarkkinoille tarvitaan edelleen rakenteellisia uudistuksia.
- Suuri parannus työllisyydessä voitaisiin saada tukemalla ryhmiä, jotka ovat keskimääräistä harvemmin työllisiä (esim. nuoret naiset, heikosti koulutetut nuoret miehet ja maahanmuuttajat).
  - Kotihoidontuen lyhentäminen ja joustavoittaminen voisi lisätä nuorten naisten työllisyysastetta
  - Työmarkkinoita (esim. palkat) joustavoittamalla ja paikallista sopimista lisäämällä heikossa työmarkkina-asemassa olevat paremmin kiinni työelämään
  - Työkokeilut ja työsetelit eräs keino helpottaa erityisesti uusien tulijoiden pääsyä työmarkkinoille
  - Toimeentulo kuitenkin turvattava palkan ja sosiaaliturvan joustavalla yhdistämisellä

Työnvälitysyritysten työpaikat selittävät lähes kokonaan avointen työpaikkojen määrän kasvun

- Viime vuosina avoimien työpaikkojen ja työttömien työnhakijoiden määrät työnvälitystilastossa kasvaneet samanaikaisesti
- Edellisvuosien kehitys ei välttämättä kerro pelkästään kohtaanto-ongelmasta, vaan myös työmarkkinoiden muutoksesta
- Yksityisen sektorin rooli työpaikkojen välittämisessä työmarkkinoilla näyttäisi olevan kasvussa
  - Avointen työpaikkojen määrän kasvu selittynyt lähes kokonaan työllistämistoiminnan työpaikoilla (työnvälitystoiminta, työvoiman vuokraus ja muu henkilöstön hankinta)
- Vuokratyövoiman käytöllä saatetaan hakea yrityksissä joustoa esim. työajoissa ja työntekijöiden määrässä
  - Esim. Saksassa ja Isossa-Britanniassa vuokratyövoiman käyttö ollut pitkään yleisempää

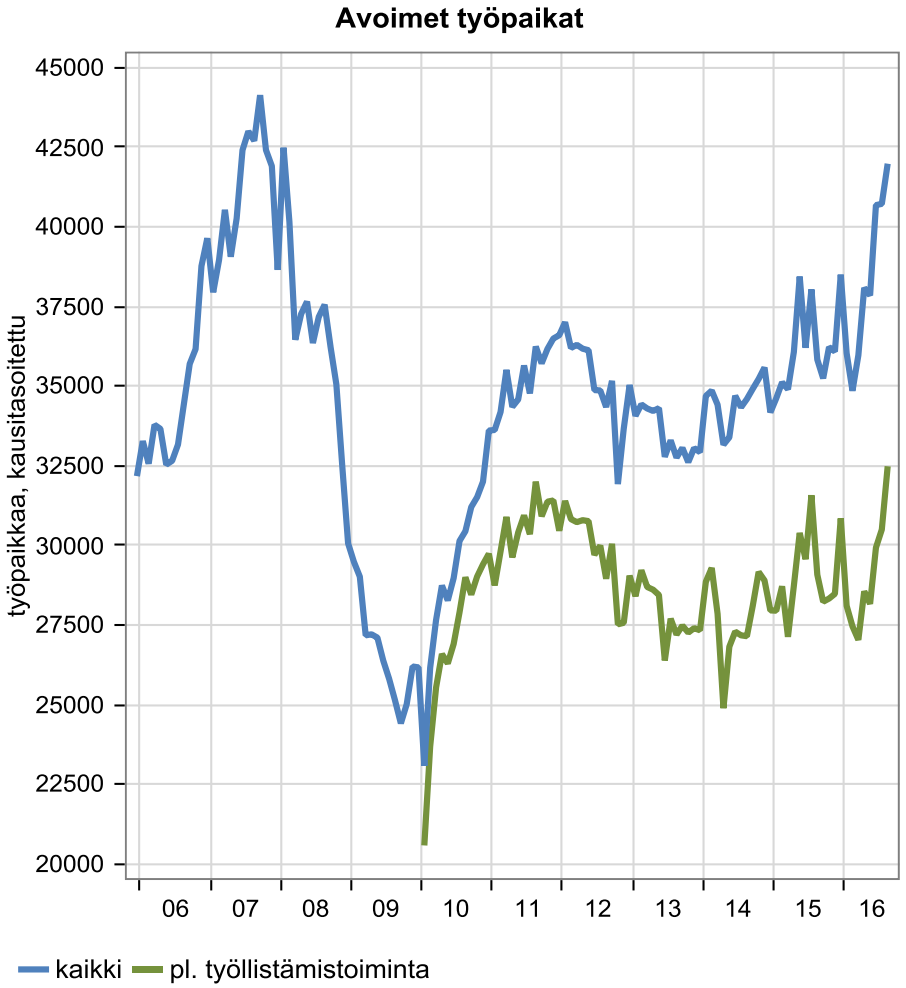

Lähde: TEM, Macrobond, PTT